

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні Вченої ради ПДАФКіС

Голова Вченої ради ПДАФКіС

Протокол 7 від 28 квітня 2021р.

Введено в дію 0.3.05. 2021р. наказом ректора

Професор, Віктор САВЧЕНКО

ПОЛОЖЕННЯ
про кваліфікаційні роботи

Дніпро, 2021

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Положення розроблено на підставі Законів України «Про освіту» та «Про вищу освіту», Статуту ПДАФКіС, «Положення про систему забезпечення якості вищої освіти», «Положення про роботу екзаменаційної комісії», «Положення про академічну доброчесність».

1.1. Кваліфікаційна (бакалаврська, магістерська) робота (далі – кваліфікаційна робота) – це самостійне наукове дослідження здобувача вищої освіти, що виконується на завершальному етапі навчання за освітньо-професійною чи освітньо-науковою програмою. Виконання і публічний захист кваліфікаційної роботи дозволяють визначити рівень теоретичної і практичної підготовки здобувача вищої освіти, перевірити його здатність розв'язувати професійні завдання. Кваліфікаційну роботу виконують усі здобувачі другого (магістерського) рівня та здобувачі першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, що навчаються за освітніми програмами, які передбачають публічний захист кваліфікаційної роботи як форму підсумкової атестації.

1.2. Метою написання кваліфікаційної роботи є оволодіння здобувачами вищої освіти інтегрованою здатністю розв'язувати складні завдання й проблеми в певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення дослідницько-пошукових дій на основі засвоєних за весь період навчання загальних, професійних, предметних компетентностей відповідно до вимог стандартів вищої освіти.

1.3. Виконання кваліфікаційної роботи передбачає: - поглиблення, систематизацію та закріплення отриманих за час навчання компетентностей здобувача вищої освіти; - розвиток здатності обирати й аналізувати наукову або практичну проблему, робити висновки й узагальнення, застосовувати знання для вирішення конкретних наукових, виробничих та інших завдань, обґрунтовувати конкретні рекомендації, які можуть мати теоретичний і/або практичний характер; - напрацювання й розвиток навичок самостійної роботи і творчого пошуку, у тому числі в умовах, що змінюються; - оволодіння методикою наукових досліджень та експерименту відповідно до

спеціальності; - визначення рівня підготовленості випускника до майбутньої професійної діяльності.

1.4. Кваліфікаційна робота має відповідати низці вимог, найважливішими серед яких є: актуальність теми, відповідність її сучасному стану й перспективам розвитку певної наукової галузі; самостійність наукових пошуків здобувача вищої освіти; формулювання мети, визначення завдань роботи, об'єкта, предмета, методів дослідження, практичного значення тощо; глибина й повнота аналізу наукової літератури з теми дослідження; змістовність; логічність викладу матеріалу; достовірність отриманих результатів; аргументованість і конкретність висновків і рекомендацій; грамотність, науковий стиль викладу.

1.5. Кваліфікаційна робота виконується державною мовою. Для здобувачів вищої освіти з числа іноземців та осіб без громадянства написання та захист кваліфікаційної роботи здійснюється мовою навчання.

1.6. Захист кваліфікаційної роботи відбувається публічно на засіданні екзаменаційної комісії (далі – ЕК) відповідно до графіка проведення атестації.

1.7. Цим Положенням визначаються загальні вимоги щодо підготовки та публічного захисту кваліфікаційної роботи. На основі цього Положення кафедри розробляють методичні рекомендації з урахуванням специфіки спеціальності та освітньої програми.

2. ЗМІСТ, СТРУКТУРА ТА ОБСЯГ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

2.1. Вимоги до змісту кваліфікаційної роботи. При написанні кваліфікаційної (бакалаврської) роботи здобувач повинен продемонструвати можливість самостійного творчого пошуку, глибокого вивчення нормативно-правових актів, навчальної та спеціальної літератури, формулювання власних висновків, оцінок стосовно тих проблем та задач, які є предметом дослідження. У кваліфікаційній (магістерській) роботі проблема розглядається всебічно на основі аналізу наукових джерел, вивчених фактів і явищ, поглибленого вивчення практичної проблеми, матеріалів проходження практики, результатів констатувального експерименту та ін. Рекомендується надавати перевагу тематиці магістерських робіт прикладного характеру. У таких роботах основна частина тексту присвячується розкриттю питань практичного застосування тих чи інших наукових положень, інноваційного досвіду роботи окремих навчальних закладів, установ, авторських ідей та розробок магістрантів.

2.2. Вимоги до структури кваліфікаційної роботи. Виклад наукового матеріалу в кваліфікаційній роботі передбачає таку послідовність частин і розділів:

- титульний аркуш);
- зміст;
- перелік умовних скорочень і скорочень (за необхідністю);
- вступ;
- основна частина, яка складається з розділів;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки (за необхідністю).

1. У вступі обґрунтовуються актуальність теми, вибір об'єкта та предмета дослідження, наукове і практичне значення результатів роботи; подається короткий аналітичний огляд джерел за обраною темою, виокремлюються різні точки зору, тенденції в розробці проблеми; визначається мета й завдання, методи та етапи дослідження; описується логіка експерименту (за необхідністю) та ін.

2. У розділах, які складаються із пунктів, детально викладається основний зміст дослідження: теоретичні і прикладні аспекти, досвід окремих установ відповідної галузі, характеризуються факти й документи, вказуються методи та способи вирішення поставлених завдань, результати дослідження та ін. Окремий розділ може бути присвячений опису власного дослідження (експерименту), узагальненню отриманих результатів.

Кожний розділ, як правило, закінчується короткими висновками як окремий пункт, що не нумерується.

3. У заключній частині роботи висвітлюються загальні висновки, подаються рекомендації щодо практичного застосування результатів дослідження. Висновки обґрунтовуються із відображенням власних позицій автора відповідно до логіки поставлених завдань дослідження.

2.3. Обсяг основного тексту залежить від специфіки галузі знань, спеціальності, характеру кваліфікаційної роботи (теоретичний чи прикладний). До нього не входить список використаних джерел та додатки. В окремих випадках рада факультету може прийняти рішення щодо іншого

обсягу кваліфікаційних робіт з урахуванням специфіки й характеру конкретної теми та завдань роботи.

3. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ОСНОВНІ ЕТАПИ ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

3.1. Орієнтовними етапами підготовки й захисту кваліфікаційної роботи є:

- вибір теми і схвалення її кафедрою, затвердження на раді факультету;
- написання здобувачем вищої освіти заяви на ім'я завідувача кафедри про дозвіл виконувати роботу з обраної теми та призначення наукового керівника;
- складання робочого плану кваліфікаційної роботи;
- підбір та аналіз джерел;
- збір фактичного матеріалу, проведення дослідно-пошукової роботи, написання тексту;
- апробація результатів на конференціях, публікація статей, тез доповідей та ін.;
- ознайомлення наукового керівника з текстом роботи та надання індивідуальних консультацій, проведення семінарів для групи здобувачів, що виконують кваліфікаційні роботи на споріднені за змістом чи характером теми;
- попередній захист кваліфікаційної роботи на кафедрі;
- остаточне оформлення кваліфікаційної роботи й передача її науковому керівнику та рецензенту;
- обов'язкова перевірка тексту кваліфікаційної роботи на академічний плагіат і текстові запозичення (відповідно до вимог Положення про академічну доброчесність та інших видів академічної нечесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів вищої освіти, інших нормативних документів);
- передача та реєстрація кваліфікаційної роботи й супровідних документів у деканат для екзаменаційної комісії;
- публічний захист кваліфікаційної роботи перед екзаменаційною комісією.

3.2. Здобувачу вищої освіти надається право обрати тему кваліфікаційної роботи з орієнтовної тематики кафедри або за пропозицією чи згодою наукового керівника – відповідно до комплексного плану наукових досліджень кафедри або індивідуального плану керівника. Здобувач також має право запропонувати власну тему кваліфікаційної роботи з переконливою аргументацією її актуальності. Тематика кваліфікаційних робіт та призначення наукових керівників схвалюється рішенням кафедр та вченою радою факультету. Теми затверджуються в першому семестрі навчання в магістратурі, та у сьомому семестрі навчання на бакалавраті, але не пізніше листопада. За необхідності, але не пізніше, ніж за один місяць до захисту, тема кваліфікаційної роботи може уточнюватися або змінюватися, про що приймається відповідне рішення кафедри з подальшим затвердженням на засіданні вченої ради факультету.

3.3. Рецензентами кваліфікаційних робіт, як правило, призначаються науковопедагогічні працівники ПДАФКіС із науковими ступенями, вченими званнями. До рецензування також можуть бути залучені науковопедагогічні працівники із відповідними науковими ступенями і вченими званнями інших закладів вищої освіти, а також висококваліфіковані фахівці наукових закладів, підприємств із галузі, що відповідає темі кваліфікаційної роботи.

4. ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

4.1. Кваліфікаційна робота повинна бути оформлена відповідно до вимог ДСТУ 3008-95 «Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення», що відповідає міжнародному стандарту ISO 5966:1982 “Documentation – Presentation of scientific and technical reports”.

4.2. Повна ідентичність друкованого тексту й електронного файлу обов’язкова. Текст набирається в програмі Microsoft Word (версії від 97 і вище). Основна гарнітура набору – Times New Roman.

4.3. Кваліфікаційна робота розпочинається титульною сторінкою, на якій зазначаються: офіційна назва академії, факультету та кафедри; тема кваліфікаційної роботи; спеціальність; прізвище, ім’я, по батькові здобувача; прізвище, ім’я, по батькові наукового керівника, його науковий ступінь і вчене звання; оцінка.

4.4. На наступній сторінці подається зміст кваліфікаційної роботи, який відображає її структуру (розділи, підрозділи та ін.) із зазначенням сторінок їх розміщення.

4.5. Кожна структурна частина кваліфікаційної роботи (зміст, перелік умовних позначень, вступ, розділи, загальні висновки, список використаних джерел, додатки) починається з нової сторінки та зазначається великими літерами, наприклад: ВСТУП, РОЗДІЛ, ДОДАТКИ. Розділ та його назва відцентруються відповідно до тексту роботи. Назва підрозділів подається з абзацу великими літерами.

Необхідно витримати пропорції обсягу всіх структурних частин кваліфікаційної роботи. Зокрема, вступ і загальні висновки в сумі не повинні перевищувати 10% її загального обсягу. Розподіл обсягу тексту за розділами визначається домінувальним характером роботи: теоретичним чи прикладним.

4.6. Текст друкується з одного боку сторінки аркуша формату А4. Поля на сторінці розміщуються так: ліворуч – 30 мм, праворуч – 10 мм, зверху – 20 мм, знизу – 20 мм. Усі сторінки нумеруються. Загальна нумерація починається з титульної сторінки, але порядковий номер на ній не ставиться; на всіх наступних він розташовується праворуч зверху. Текст кваліфікаційної роботи необхідно набирати шрифтом Times New Roman; розмір кегля – 14; інтервал між рядками – 1,5. Текст роботи не прийнято перевантажувати маркерами, курсивом, іншими шрифтами.

4.7. Бібліографічне оформлення літератури повинно відповідати вимогам Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 [Чинний від 2016-07-01] або ДСТУ ГОСТ 7.1.: 2006 [Чинний від 2007-07-01].

4.8. Обов'язкова умова високої якості кваліфікаційної роботи – її науковість, чітка логіка викладу, правильність мовностилістичного оформлення. Текст повинен бути старанно вивірений автором після комп'ютерного набору перед друком. Відповідальність за достовірність числових, фактичних даних, цитат несе автор.

4.9. Завершена робота подається в деканат у друкованому та електронному вигляді. Повнотекстові електронні версії кваліфікаційних робіт після їх захисту передаються в електронний архів бібліотеки академії. Паперові варіанти зберігаються на кафедрах, які відповідають за підготовку здобувачів відповідної освітньої програми впродовж терміну, зазначеного у номенклатурі справ.

5. ПРАВА ТА ОBOB'ЯЗКИ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ Й НАУКОВОГО КЕРІВНИКА

5.1. Здобувач вищої освіти має право:

5.1.1. Пропонувати власну тему кваліфікованої роботи з обґрунтуванням її актуальності.

5.1.2. Обирати наукового керівника.

5.1.3. Порухувати питання перед кафедрою про заміну наукового керівника, якщо для цього є вагомні підстави.

5.1.4. Мати повний доступ до всіх інформаційних баз даних та ресурсів академії, бібліотеки, кафедри тощо.

5.1.5. Отримувати консультації наукового керівника у процесі підготовки роботи відповідно до п. 5.4 цього Положення.

5.1.6. Ознайомитися із рецензією на кваліфікаційну роботу до її захисту.

5.1.7. При виконанні кваліфікаційної роботи формувати власну траєкторію наукового дослідження з можливістю поєднання формальної, неформальної та інформальної освіти.

5.2. Здобувач вищої освіти зобов'язаний:

5.2.1. Дотримуватися графіка виконання кваліфікаційної роботи, а у випадках його порушення давати аргументовані пояснення науковому керівнику або завідувачу кафедри, яка відповідає за підготовку здобувача вищої освіти.

5.2.2. Подавати на перевірку науковому керівнику окремі розділи та кінцевий варіант кваліфікаційної роботи відповідно до календарного плану.

5.2.3. При виконанні роботи дотримуватися вимог нормативних документів ПДАФКіС про академічну доброчесність, правил наукової етики, зокрема, недопущення плагіату, фальсифікації результатів тощо.

5.2.4. Нести відповідальність за правильність прийнятих рішень, обґрунтувань, розрахунків, якість оформлення роботи, її відповідність цьому Положенню, методичним рекомендаціям кафедри щодо виконання кваліфікаційної роботи, нормативним документам та стандартам вищої освіти.

5.2.5. Пройти попередній захист кваліфікаційної роботи на кафедрі.

5.2.6. Оформити кваліфікаційну роботу відповідно згідно з чинними стандартами та подати її до захисту ЕК.

5.2.7. Аргументовано й тактовно реагувати на зауваження наукового керівника та рецензента, давати обґрунтовані відповіді на запитання членів ЕК та присутніх на публічному захисті роботи.

5.3. Науковий керівник роботи має право:

5.3.1. Пропонувати теми наукових робіт відповідно до власних наукових інтересів.

5.3.2. Ознайомитись із рецензією на кваліфікаційну роботу здобувача до її захисту.

5.3.3. Брати участь у відкритому засіданні ЕК, на якому відбувається публічний захист кваліфікаційної роботи.

5.4. Науковий керівник зобов'язаний:

5.4.1. Надавати допомогу здобувачу вищої освіти у виборі й обґрунтуванні теми, складанні плану та визначенні етапів виконання роботи.

5.4.2. Надавати рекомендації щодо опрацювання необхідної літератури, нормативних і довідкових матеріалів, наукових видань за темою кваліфікаційної роботи.

5.4.3. Здійснювати загальне керівництво кваліфікаційною роботою, консультувати здобувача з питань його наукового дослідження та нести відповідальність за наявність у роботі помилок системного характеру; у випадку невиконання здобувачем вищої освіти його рекомендацій щодо виправлення таких помилок зазначити це у відгуку.

5.4.5. Стежити за дотриманням здобувачем принципів академічної доброчесності, контролювати наявність запозичень у роботі та правильність оформлення цитувань.

5.4.6. Надати письмовий відгук про кваліфікаційну роботу здобувача вищої освіти з висновком щодо можливості її публічного захисту.

5.5. Науковими керівниками кваліфікаційної роботи призначаються, як правило, науково-педагогічні працівники, які мають вчене звання доцента або професора.

6. ПУБЛІЧНИЙ ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

6.1. Публічний захист кваліфікаційної роботи відбувається у два етапи: перший – попередній захист на засіданні кафедри, другий – захист на засіданні ЕК.

6.2. Попередній захист кваліфікаційної роботи необхідний для визначення ступеня готовності, якості роботи, рівня підготовки здобувача вищої освіти до захисту, знання досліджуваних проблем у роботі. Попередній захист призначається завідувачем кафедри, як правило, не пізніше, ніж за місяць до основного захисту на засіданні ЕК.

6.3. Процедура попереднього захисту визначається кафедрою і передбачає усний виступ здобувача вищої освіти; відповіді на питання викладачів кафедри за темою дослідження. На попередньому захисті здобувачу вищої освіти може бути рекомендовано доопрацювати роботу, виправити помилки, краще підготуватися до основного захисту тощо. Усі рекомендації фіксуються в протоколі засідання кафедри.

6.4. У випадках порушення термінів подання роботи або недостатнього рівня її готовності кафедра може рекомендувати не допускати здобувача вищої освіти до захисту кваліфікаційної роботи, що є підставою для його відрахування з академії.

6.5. Публічний захист кваліфікаційних робіт проводиться на відкритому засіданні ЕК.

В умовах, коли можливості фізичного відвідування приміщень академії здобувачами обмежені або відсутні, традиційні інструменти атестації не можуть бути застосовані з причин непереборної сили (воєнні дії, природні катаклізми, заходи карантинного порядку та інші форс-мажорні обставини), захист кваліфікаційної роботи відбувається із застосуванням дистанційних технологій навчання та обов'язковою цифровою відеофіксацією процесу атестації засобами відеоконференції, або, в окремих випадках, за допомогою фотофіксації й аудіозапису. Відеозаписи зберігають у хмарному середовищі або на фізичних носіях інформації впродовж 5 років; видалення інформації зі сховища здійснюється автоматично після закінчення строку її зберігання.

6.6. Регламент публічного захисту кваліфікаційних робіт включає:

6.6.1. Оголошення головою ЕК інформації про кваліфікаційну роботу, подану до захисту: прізвища, імені та по батькові здобувача вищої освіти, теми роботи та прізвища, імені та по батькові наукового керівника.

6.6.2. Доповідь здобувача вищої освіти (10-15 хвилин) у довільній формі про основні результати наукового дослідження, у якій доречно обґрунтувати актуальність теми роботи, основні результати аналізу об'єкта дослідження, пропозиції та рекомендації, які випливають із проведеного дослідження. При цьому можуть використовуватися різні форми візуалізації доповіді (мультимедійні презентації, аудіо-, відеозаписи тощо).

6.6.3. Відповіді на запитання голови і членів ЕК.

6.6.4. Оголошення головою ЕК відгуку наукового керівника і рецензії на кваліфікаційну роботу здобувача.

6.7. На публічному захисті кваліфікаційної роботи кожен член ЕК оцінює якість кваліфікаційної роботи та її захист за 100-бальною шкалою згідно з критеріями оцінювання. Після закінчення захисту на закритому засіданні ЕК підраховується середній бал оцінок членів ЕК, який переводиться у шкалу ЄКТС та вноситься до протоколу.

6.8. Рішення ЕК про оцінку результатів публічного захисту кваліфікаційних робіт голова ЕК оголошує здобувачам вищої освіти у день захисту. Здобувачам вищої освіти, які успішно захистили кваліфікаційну роботу, рішенням екзаменаційної комісії присвоюється освітній ступінь (бакалавр або магістр) та присвоюється кваліфікація.

6.9. Якщо захист кваліфікаційної роботи визнається незадовільним, ЕК визначає, чи може здобувач подати на повторний захист ту саму роботу з доопрацюванням, чи він зобов'язаний опрацювати нову тему, визначену відповідною кафедрою.

6.10. Здобувачам вищої освіти, які не захищали кваліфікаційну роботу з поважної причини (підтвердженої документально), наказом ректора може бути продовжено термін навчання з можливістю захисту кваліфікаційної роботи до закінчення терміну роботи екзаменаційної комісії.

7. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

7.1. Положення затверджується вченою радою академії і вводиться в дію наказом ректора.

7.2. Зміни та / або доповнення до цього Положення вносяться у порядку, встановленому для його прийняття та вводяться в дію наказом ректора.

7.3. Відповідальність за актуалізацію цього Положення та контроль за його виконанням несуть посадові особи академії відповідно до їхніх посадових обов'язків.